

జుమా ప్రసంగము

పవిత్ర రమజాన్ మాసము వచ్చి, వేగముగా గడిచిపోయినది. నాతో భేటి అయిన వారు సుదీర్ఘ దినములైనను, వేడి ఎక్కువగా ఉన్నను, ఈ సారి ఉపవాసములు అంతగా తెలియలేదని మరియు వేడి అధికముగా యున్నను మాపై ఎలాంటి ప్రభావం పడలేదని నాతో అన్నారు. ఈ సారి ఉపవాసములు అసాధారణంగా సులభముగా గడిచిపోయాయని ఆనందపడడంతో సరిపోదు. ఒకవేళ సులభముగా గడిచినచో అది కూడ దేవుడు మనపై కురిపించిన అనుగ్రహమే. ఈ రోజులలో మనకు ఇంతగా సౌకర్యమును, సులభమును కల్పనట్లు చేసినది కూడ అల్లాహ్ తాలాయే. ఒకవేళ కొద్దిగా ఆకలి దప్పికలు వేసినచో అప్పుడప్పుడు కొద్ది కొద్దిగా ఆకలి, దప్పికలు వేసినవని తెల్పుకోకుండా ఈ శుభప్రదమైన అల్లాహు తాలా రోజులతో మనము ఏమి పొందినామని పరిశీలించుకోవలెను.

ప్రతి రమజాన్ మాసం ముగిసినప్పుడు అది ఆరాధనలలో, సత్కార్యములలో మనలను క్రొత్త క్రొత్త లక్ష్యములకు, శిఖరములను చేర్చునదై కావలెను. అప్పుడే మనము ఆరాధనలో, సత్కార్యములలో నూతనోన్నత శిఖరాలను స్థాపించు వారమగుదుము. సుస్థిరతతో ఆయా సత్కార్యములను ఆచరించాలని అల్లాహు తాలా మనతో ఆశిస్తున్నాడు. అల్లాహ్ తాలా **అఖిముస్సలాత** నమాజులను సలుపుము అని ఆదేశించెను. నమాజులను నిర్ణీత సమయములో ఉత్తమ రీతిలో సలుపమని ఆజ్ఞాపించెను. అల్లాహ్ తాలా మరల **హాఫీజు అల స్వలాతి వస్సలాతిల్ వుస్తా** (బఖ్రా: 293) అని ఆదేశించెను.

నేడు రమజాన్ మాసపు చివరి జుమా. రమాజన్ చివరి జుమా అనే ఉద్దేశముతో దానికి ప్రాముఖ్యతనిస్తూ, ఎలాగైనా ఈ జుమఅ నమాజ్ ను సల్పవలెనను ఆకాంక్షతో కొందరు, ఇక్కడి పెద్ద మస్జిద్ నకు వచ్చి చదవవలెనని మరి కొందరు నేడు వచ్చియుండవచ్చును.

ప్రతి జుమా నమాజ్ ను ప్రత్యేక ఏర్పాట్లతో సలుపవలెనని విశ్వాసమును ప్రకటించిన ప్రతి విశ్వాసిని ఆదేశించడమైనది. తమ వ్యాపారములు, తమ కార్యములను, తమ ఇతరత్రా పనులను విడిచిపెట్టుము. మీ వ్యాపారములను, మీ కార్య కలాపాలను, మీ ప్రాపంచిక ప్రయోజనాలను అన్నింటినీ వీడి కేవలం జుమఅ నమాజ్ సల్పవలెనను ఆలోచనలోనే ఉండుము. మీకు తెలిసినచో ఇది మీకు మేలు కలిగించునని, ఇందులో శభము గలదని అల్లాహ్ తాలా తెలుపెను. దీనితో మీ వ్యాపారములలో శుభము కలుగును.

ప్రతి రోజు ఐదు వర్యాయములు నమాజ్ సల్పుచూ పెద్ద పెద్ద పాపముల నుండి తనను తాను కాపాడుకొంటు, ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం తెల్పినట్లుగా జుమఅ సమయంలో ఒక క్షణం దుఆలను స్వీకరించు క్షణం వచ్చును, దాని నుండి ప్రయోజనం పొందుచూ తమ దుఆలను స్వీకరింప జేసుకొనుటకు నీ ముందు మోకరిల్లాదని విన్నవించుకొనును. ఆ తరువాత రమజాన్ మాసం కూడ దేవుని సన్నిధిలో ఓ అల్లాహ్! నీ ఈ దాసుడు రమజాన్ హక్కులను చెల్లించుతూ, పాపముల నుండి దూరముంటూ, సత్కార్యములు కొనసాగించుతూ రమజాన్ మాసంలో అడుగిడినాడు, కావున నీవు నీ కరుణా హస్తములో అతనిని క్షమించి, నరకపు అగ్ని జ్వాలల నుండి అతనికి విముక్తి కల్పించు ఈ దశముల నుండి అతనికి ప్రయోజనమును చేకూర్చుము.

మీ అంతర్గతము, బహిర్గతము ఒకటి కానంత వరకు మీరు అతని సన్నిధిలో స్వీకరించబడరు, పెద్ద వారులుగా నిలుస్తూ చిన్నవారిపై ప్రేమను చూపుము, హేళన చేయకుము. జ్ఞానుడవై అజ్ఞానులకు బోధించుము, విజ్ఞానంను ప్రదర్శించుము, వారిని అవమాన పర్చకుము. ధనవంతుడవై పేదవారికి చేయుతనివ్వు, వారిపై గర్వమును ప్రదర్శించకుము, వినాశనపు మార్గాల నుండి భయపడుము, దేవునికి భయపడుము, దైవభీతిని ఏర్పర్చుకొనుము, మానవులను పూజించకుము, నీ దేవుని వైపు నీ దృష్టిని మరల్చుము, ప్రపంచము నుండి మనస్సును మరలించుము, అతని కోసమే జీవించుము, అతని కోసమే అన్ని రకాల చెడులను, పాపములను అసహించుకొనుము, ఎందుకనగా అతడు పవిత్రుడు.

సయ్యద్నా అఖీరుల్ ముఖిసీన్ హజ్రత్ మిర్జా మహ్మద్ అహ్మద్ ఖలీఫతుల్ మసీహిల్ ఖామిసె అయ్యుద్దహుల్లాహు తఆలా జనన్సిహిల్ అజీజ్ క్రీ.శ. 23 జూన్ 2017 (23 ఎహ్సాస్ 1396 హి.శ) తేదీన బైతుల్ వుతుబా, లండన్ లో ప్రసంగించిన ఖుత్బా జుమా.

اللَّهُمَّ أَنْتَ إِلَهُ الْإِلَهِ وَالْحَدِيثُ لَا شَيْءَ لَكَ وَأَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ
 أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. مُلِكِ يَوْمِ الدِّينِ.
 إِلَهِكَ نَعْبُدُ وَإِلَيْكَ نَسْتَعِينُ. اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ.
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.

పవిత్ర రమజాన్ మాసము వచ్చి, వేగముగా గడిచిపోయినది. నాతో భేటి అయిన వారు సుదీర్ఘ దినములైనను, వేడి ఎక్కువగా ఉన్నను, ఈ సారి ఉపవాసములు అంతగా తెలియలేదని మరియు వేడి అధికముగా యున్నను మాపై ఎలాంటి ప్రభావం పడలేదని నాతో అన్నారు. ఈ సారి ఉపవాసములు అసాధారణంగా సులభముగా గడిచిపోయాయని ఆనందపడడంతో సరిపోదు. ఒకవేళ సులభముగా గడిచినచో అది కూడ దేవుడు మనపై కురిపించిన అనుగ్రహమే. ఈ రోజులలో మనకు ఇంతగా సౌకర్యమును, సులభమును కల్పనట్లు చేసినది కూడ అల్లాహ్ తాలాయే. ఒకవేళ కొద్దిగా ఆకలి దప్పికలు వేసినచో అప్పుడప్పుడు కొద్ది కొద్దిగా ఆకలి, దప్పికలు వేసినవని తెల్పుకోకుండా ఈ శుభప్రదమైన అల్లాహు తాలా రోజులతో మనము ఏమి పొందినామని పరిశీలించుకోవలెను. రోజులు సులువుగా గడిచినను, రోజుల ప్రభావం కనిపించినను వాటి వలన రోజుల లక్ష్యము పూర్తి కాదు. మనము ఏమి సాధించుకొన్నామని మనలను మనము ప్రశ్నించుకున్నప్పుడే ప్రయోజనము పొందువారమగుదుము.

అల్లాహు తాలా రమజాన్ నెలలో 7వ ఆకాశము నుండి క్రిందికి వచ్చును, తన దాసులకు దగ్గరిగా చేరి, వారి దు:ఆలను ఆలకించును. ఈ మాసములో ఉపవాసమున్న వారికి అల్లాహ్ తాలా తానే ఫలితమగును, ఈ మాసంలో అల్లాహు తాలా షైతాన్ ను బంధించును. అటువంటి అల్లాహు

తాలా శుభములను, అతని కరుణలతో లబ్ధిపొందుటకు మనము ఏమి చేశాము?. ఎలాంటి వాగ్దానాలు చేశాము?. అల్లాహు తాలా ఆదేశములను అనుసరిస్తూ, అతని బోధనల ప్రకారము నడుచుకొనుచు, గతంలో జరిగిన తప్పులను విడిచిపెట్టుటకు మనము ఎలాంటి ప్రతిజ్ఞలు చేశాము?. మనలో ఎంత వరకు మార్పులు చేసుకున్నాము. ఈ పరిశీలనయే మనలను దేవుని శాశ్వత అనుగ్రహములను పొందునట్లు చేయును, కావున ఈ అనుగ్రహముల కోసమైనను మనము మనలో శాశ్వతమైన మార్పును ఏర్పర్చుకోవలెను. అప్పుడే అల్లాహ్ తాలా అనుగ్రహములను ఎల్లప్పుడు పొందుటకు అర్హులను చేయును.

ఒకవేళ మనము రమజాన్ వలనే క్రమం తప్పకుండా నమాజులు సల్పినచో, ఆ తరువాత సోమరితనమును చూపదచినచో ఇది అల్లాహు తాలా ఆదేశములను పాటించినట్లు అనబడదు. ఒకవేళ మనము రమజాన్ నెల వరకు మాత్రమే క్రమం తప్పకుండా జుమా చదవతలచినచో ఇది అల్లాహు తాలా ఇష్టానుసారము నడుచుకోవడం అనబడదు. ఒకవేళ మనము కేవలం రమజాన్ వరకే పవిత్ర ఖుర్ఆన్ ను పఠనము చేయడం తప్పనిసరి అని భావించి, తదుపరి రోజులలో పఠనమును పూర్తిగా మర్చి పోయినచో ఇది అల్లాహ్ ప్రీతిని పొందునట్లు అనబడదు. ఒకవేళ మనము రమజాన్ వరకు మాత్రమే దురుద్, దైవస్మరణను పరిమితం చేయదచినచో దీనిని అల్లాహుతాలా మన నుండి ఆశించలేదు. ఒకవేళ మనము మన సత్ప్రవర్తనలు, ఇతర సత్కార్యములను కేవలం రమజాన్ వరకు మాత్రమే విధిగా భావించి ఆచరించినచో వీటిని కూడ అల్లాహు తాలా మన నుండి ఆశించలేదు. రమజాన్ మాసం ఒక శిక్షణ శిబిరం వంటిది. మీరు చేయుచున్న సత్కార్యములలో మిక్కిలి ప్రగతి చెందుటకు అల్లాహు తాలా రమజాన్ విధిగావించెను. ప్రతి రమజాన్ మాసం ముగిసినప్పుడు అది ఆరాధనలలో, సత్కార్యములలో మనలను క్రొత్త క్రొత్త లక్ష్యములకు, శిఖరములను చేర్చునదై కావలెను. అప్పుడే మనము ఆరాధనలో, సత్కార్యములలో నూతనోన్నత శిఖరాలను స్థాపించు వారమగుదుము. సుస్థిరతతో ఆయా సత్కార్యములను

ఆచరించాలని అల్లాహు తాలా మనతో ఆశిస్తున్నాడు. అల్లాహ్ తాలా **అఖిముస్సలాత** నమాజులను సలుపుము అని ఆదేశించెను. నమాజులను నిర్ణీత సమయములో ఉత్తమ రీతిలో సలుపమని ఆజ్ఞాపించెను. అల్లాహ్ తాలా మరల **హాఫీజా అల స్వలాతి వస్సలాతిల్ వస్తా** (బఖ్రా: 293) అని ఆదేశించెను. అనగా అన్ని నమాజులను, ప్రత్యేకంగా మధ్య నమాజును సరిగ్గా పాటించుము. 5 నమాజులు విధిగావించబడినట్లు ప్రతి ముస్లింకు తెలుసు. అందుకే 5 నమాజులను సల్పమని ఆదేశించడం జరిగినది. ప్రత్యేకంగా మధ్య నమాజును సల్పమని ఆదేశించడమైనది. **సలాతుల్ వస్తా** అనగా మధ్య లేదా ముఖ్యమైన నమాజ్. అనగా నమాజ్ ప్రముఖ్యతను పెంచునటు వంటి సమయం. ప్రతి నమాజ్ ను అల్లాహుతాలా విధిగావించినాడు కావున ప్రతి నమాజ్ ముఖ్యమైనదే. అలాంటప్పుడు సలాతుల్ వస్తాకు ఎందుకు ప్రాధాన్యత నిచ్చెను. ఎందుకనగా కొన్ని నమాజుల సమయమున మానవుడు వ్యక్తిగత లేదా ప్రాపంచిక కార్యములకు ప్రాధాన్యత నిచ్చును. ఫజర్ నమాజ్ సలుపుట కొందరికి కష్టముగా నుండును. కాని అప్పుడు లేచి ఫజర్ చదవడం వలన అల్లాహు తాలా సామీప్యము లభించును. కనుక అతని కొరకు అతి ముఖ్యమైన నమాజ్ అనబడును. తమ పని, వ్యాపారము వలన కొందరికి జోహార్, అసర్ నమాజులు చదవడం కష్టమగును. కావున వారి కొరకై ఆ నమాజ్ ప్రాముఖ్యత పెరిగిపోవును. అనగా కష్టపడి, ప్రయత్నించి మానవుడు వచ్చి అల్లాహు తాలాను ప్రార్థించినచో అల్లాహు తాలా అతని కృషిని అభినందిస్తూ సత్కరించును. సత్కార్యములకు ప్రతిఫలముగా సత్కరించుటలో అల్లాహ్ తాలా అపరిమితుడు. కావున అతని మార్గంలో ప్రయత్నించే వారికి అతడు అధికముగా సత్కరించును. మానవుడు ప్రాపంచిక విగ్రహాలను, మనోవాంచలను ముక్కలు ముక్కలు చేస్తూ అతని వైపు అడుగులు వేసినచో అతని సత్కార్యములకు అవదులే ఉండవు.

రమజాన్ వరకు మాత్రమే పరిమితం చేయకుండా అనేక చోట్ల నమాజ్ గురించి అల్లాహ్ తాలా మనకు సూచించెను. అంతేగాకుండా నమాజులు, జుమఅలను గురించి ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఒక ప్రత్యేకమైన ఆదేశమునిచ్చిరి. దానిని ఒక విశ్వాసి, అల్లాహ్ తాలా భీతి కలిగిన వ్యక్తి అనుక్షణం గుర్తుంచుకోవలెను. వారు సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇట్లు ఉపదేశించిరి. 5 నమాజులు, జుమా వరకు రాబోవు జుమ వరకు, రమజాన్ రాబోవు రమజాన్ వరకు వాటి మధ్యలో జరిగిన పాపములను అతడు పెద్ద పాపములు చేయనంత వరకు తుడిచిపెట్టును.

(సహీ ముస్లిం, కితాబు త్తహారత్, బాబ్ స్వలాతుల్ ఖమ్స్, వల్ జుమఅత్...హదీస్ 552)

5 నమాజ్ లు కప్పారహ్ గా మారునని ఇక్కడ స్పష్టము చేయడమైనది. అది కూడ మానవుడు శతవిధాలా ప్రయత్నించి 5 నమాజులు సమయానుకూలముగా సల్పినప్పుడు, మరియు ప్రతి రెండు నమాజులకు మధ్య గల వ్యవధిలో పాపముల నుండి దూరముండుటకు ప్రయత్నించినప్పుడు, చిన్న చిన్న తప్పులు జరిగినచో అల్లాహ్ తాలా వాటిని క్షమించును. కాని నమాజును నిర్ణీత సమయములో పూర్తి నియమాలతో సలుపడం అందుకు నిబంధన.

5 నమాజులు విధిగావించబడినట్లుగా జుమా కూడ విధిగావించబడెనని తెలుపుచు మరల జుమా ప్రాముఖ్యతను కూడ స్పష్టము చేయడమైనది. సమయానుకూలముగా నమాజ్ సల్పవలెనను ఆదేశము గలదు, నమాజ్ సల్పినచో అల్లాహ్ తాలా తన అనుగ్రహం వలన వలన వారి చిన్న చిన్న తప్పులను కూడ క్షమించును, అంతేగాకుండా ఒకవేళ నమాజ్ లను పూర్తి శ్రద్ధతో సల్పినచో మానవుడు అశీలతల నుండి, చెడు వ్యసనాల నుండి కూడ కాపాడబడుతాడని దేవుని వాగ్దానము కూడ గలదు. మొత్తానికి 5 నమాజ్ లు విధిగావించబడినట్లుగానే జుమ నమాజ్ కూడ విధిగావించబడినది. ఒక జుమా నుండి రాబోవు జుమా వరకు జరిగిన తప్పులు, పొరపాట్లు, చిన్న పాపములను కూడ అల్లాహ్ తాలా క్షమించును. ఈ వ్యవధిలో చిన్న పాపములు చేసినను అల్లాహ్ తాలా క్షమించునని దీని అర్థము కాదు. దీని అర్థమేమనగా మానవ బలహీనతల వలన ఏదేని తప్పు జరిగినచో నమాజులు, జుమాలో క్రమం తప్పకుండా పాపముల పట్ల క్షమాపణలు కోరుచు, ఇకపై ఇలాంటి తప్పులు చేయమని ప్రతిజ్ఞ చేసినచో అప్పుడు అల్లాహ్ తాలా క్షమించును.

జుమాలను క్రమం తప్పకుండా సలుపు ప్రాముఖ్యతను తెలుపుచు ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇట్లనిరి. “ ఉదేశపూర్వకంగా వరుసగా మూడు జుమాలను వీడిన వ్యక్తి హృదయముపై అల్లాహ్ తాలా ముద్ర వేయుము.”

(సునన్ తిర్మిజి, కితాబుల్ జుమఅతి, బాబ్ మా జాఅ ఫి తరకిల్ జుమఅతి...హదీస్ సంఖ్య 500)

మరొక కథనములో “అతని హృదయము నల్లబడునని గలదు.” (అర్రషిఫ్) ముంతది అల్ ఆలుకతూ 3 డిసంబర్ 2010, సేకరణ అల మక్తబతుల్ షామిలతి)

ప్రతి ఒక్కరు జుమా ప్రముఖ్యతను తెలుసుకోవలెను.

నేడు రమజాన్ మాసపు చివరి జుమా. రమాజన్ చివరి జుమా అనే ఉద్దేశముతో దానికి ప్రాముఖ్యతనిస్తూ, ఎలాగైనా ఈ జుమఅ నమాజ్ ను సల్పవలెనను ఆకాంక్షతో కొందరు, ఇక్కడి పెద్ద మస్జిద్ నకు వచ్చి చదవవలెనని

మరి కొందరు నేడు వచ్చియుండవచ్చును. జుమాఅత్ సభ్యులకు జుమఅ యొక్క ప్రాముఖ్యతను గూర్చి వదే వదే తెలుపడం జరుగుతుంది. కొందరు సభ్యులే ఈ విషయంలో నేడు కూడ కొంచం అలసత్వం చూపుతుండ వచ్చును. కాని అలసత్వం వహించు వారందరు ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఉపదేశమును అలకించిన తరువాత తమను గూర్చి ఆలోచించుకోవాలి.

రమజాన్ లోని జుమాలను సల్పినచో లేదా రమజాన్ లోని చివరి జుమఅను సల్పినచో పుణ్యములు లభించునని అల్లాహ్ తాలా తెలుపలేదు. ప్రతి జుమా ప్రాముఖ్యతను గూర్చి విడమర్చి తెల్పిరి. అల్లాహ్ తాలా ఇట్లనెను.

مَنْ صَلَّى لَنَا فِي رَمَضَانَ إِذَا كُنَّا فِيهِ كُنَّا لَهُ بِرًّا (10:109)

అనగా ఓ విశ్వాసులారా! శుక్రవారపు ఒక భాగములో ప్రార్థన (నమాజ్) కొరకు పిలువబడినప్పుడు అల్లాహ్ తాలా స్తోత్రము వైపు వ్యాపారమును విడిచి శిష్యుగతిలో వెళ్లుము. మీకు తెలిసియున్నచో మీ కొరకిడి ఉత్తమమైనది.

ప్రతి జుమా నమాజ్ ను ప్రత్యేక ఏర్పాట్లతో సలువవలెనని విశ్వాసమును ప్రకటించిన ప్రతి విశ్వాసిని ఆదేశించడమైనది. తమ వ్యాపారములు, తమ కార్యములను, తమ ఇతరత్రా పనులను విడిచిపెట్టుము. మీ వ్యాపారములను, మీ కార్య కలాపాలను, మీ ప్రాపంచిక ప్రయోజనాలను అన్నింటినీ వీడి కేవలం జుమఅ నమాజ్ సల్పవలెనను ఆలోచనలోనే ఉండుము. మీకు తెలిసినచో ఇది మీకు మేలు కలిగించునని, ఇందులో శభము గలదని అల్లాహ్ తాలా తెలుపెను. దీనితో మీ వ్యాపారములలో శుభము కలుగును. ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం తెల్పినట్లుగా ఎవరైన తెలిసి కూడ జుమఅ నమాజ్ ను విడిచిపెట్టినచో వారి హృదయముపై ఒక ముద్ర వేయబడును. అలాంటి వారు స్వచ్ఛమైన విశ్వాసులు కారు. ఒకవేళ వారిలో నిజమైన విశ్వాసమున్నచో మానవుడు తన ప్రాపంచిక లాభముల కొరకు తమ జుమాలను ఎన్నడు త్యాగము చేయడు.

ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఒక సందర్భములో జుమఅ నమాజ్ ను సమయానుకూలముగా, క్రమం తప్పకుండా సల్పి విషయమును గూర్చి ఈ విధముగా తెల్పిరి. జుమఅ రోజు మస్జిద్ యొక్క ప్రతి ద్వారము ముందు ఒక్కొక్క దేవదూత నిలబడి యుండును. వారు మస్జిద్ లో ప్రవేశించే వారి నామములను క్రమముగా వ్రాస్తు ఉంటారు. ఈ విధముగా వారు ఒక పట్టికను తయారు చేస్తారు. ఇమాం ప్రసంగం ప్రారంభించుటకు కుర్చొనగానే వారు తమ రిజిస్టర్ ను మూసివేసి దైవ నామ స్మరణంలో నిమగ్నమై పోతారు.

(సహీ బుఖారి, కితాబ్ బద ఉల్ ఖల్ఫ్, బాబ్ జిక్రుల్ మలాఇక్...హదీస్ 3211)

మరొక కథనములో ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఈ విధముగా తెల్పిరి, ప్రళయ దినమున ప్రజలు అల్లాహ్ తాలా ముందు జుమఅ నమాజ్ లకు వచ్చిన క్రమములో కూర్చోబెట్టబడుదురు.

(సునన్ ఇబ్నీ మాజా, కితాబ్ అఖామతి స్వలాత్, బాబ్ మా జాఅ ఫి తహజీర్ ఇలల్ జుమఅతి, హదీస్ 1094)

అనగా ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు అనే క్రమములో, కావున ఎలాంటి కారణం లేకుండా జుమఅ నమాజ్ ల కోసం అలస్యముగా వచ్చు వారు ఈ విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధను తీసుకోవలెను. నేడు కూడ రమజాన్ మాసపు జుమాఅలు అయినందున ఇక్కడి సభ్యులు అందరి కన్న ముందుగా వచ్చి మస్జిద్ లో కూర్చున్నారు. సాధారణ రోజులలో చూసినచో నేను వచ్చే వరకు కేవలం సగం మస్జిద్ మాత్రమే నిండి యుంటుంది. ఆ తరువాత నెమ్మది నెమ్మదిగా జుమ ప్రసంగం పూర్తి అయ్యే వరకు లేదా అంతకు కొంచం ముందు వరకు మస్జిద్ పూర్తిగా నిండిపోతుంది. కావున సాధారణ రోజులలో కూడ జుమఅల వైపు ప్రత్యేక శ్రద్ధను కనబర్చవలెను.

జుమాల విషయంలో నేను చెప్పదలచిన దేమనగా జుమా పురుషులపై విధిగావించబడెను. మహిళలు రాగలిగినచో మంచిదే. రావచ్చును తప్పు లేదు. అదనపు పుణ్యము లభించును. తల్లులు జుమఅ నమాజ్ కు వచ్చినచో పిల్లలకు కూడ జుమా చదవాలనే శ్రద్ధ కలుగును, దాని ప్రాముఖ్యత కూడ తెలుసును. కాని జుమాలో హాజరగుట పురుషులకు మాత్రమే విధిగావించబడెను. ఈ విషయములో ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఆదేశము చాలా స్పష్టముగా గలదు. వారు సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇట్లనిరి. జుమాఅత్ తో కలిసి జుమా సలుపుట ప్రతి ముస్లిం కర్తవ్యము. అనగా విధించబడెను. కాని నాలుగు రకాల వ్యక్తులకు మాత్రం మినహాయింపు గలదు. అనగా బానిసలు, స్త్రీలు, పిల్లలు, రోగులు.

(సునన్ అబూ దావూద్ , కితాబు స్వలాత్, బాబ్ వల్ జుమఅతు లిల్ మమ్లూకు వల్ మరఅతు హదీస్ 1067)

ఈ నాలుగు రకాల వ్యక్తులపై జుమఅ నమాజ్ విధిగావించబడలేదు. బానిసలు పూర్వ కాలంలో ఉండేవారు, నేటి కాలంలో ఆ ఆచారము లేదు. కాని ఈ దేశములో ఉద్యోగము చేసేవారు తమ యజమానులకు చెప్పి జుమా కొరకు జుమా సమయమున సెలవు తీసుకొనుటకు ప్రయత్నించవలెను. కొందరు ప్రయత్నించగా వారికి అనుమతి లభించినది. తప్పనిసరి పరిస్థితులలో

సమీపంలో గల ముగ్గురు, నలుగురు అహ్మదీయులు ఒక చోట చేరి జుమా సల్వలెను. మహిళలపై జుమ విధిగావించబడకున్నను జుమ సల్పుటకు వచ్చు మహిళలలో చిన్న పిల్లల తల్లులు కొన్ని జాగ్రతలు పాటించాలి. పాలు త్రాగు పిల్లల తల్లులకు నేను తెల్పునదేమనగా మీరు మస్జిద్ కు రాకుండా ఉన్నచో శ్రేయస్కరం. ఎందుకనగా పిల్లల ఆర్త నాథాల వలన ఇతరులకు జుమఅ ప్రసంగము వినుటలో, నమాజ్ సల్పుటలో ఆటంకములు ఏర్పడవచ్చును. కాని వండుగ నమాజ్ లో ప్రతి ఒక్కరు అనగా స్త్రీ, పురుషులు పిల్లలు అందరు హాజరగుట అనివార్యము.

(సహీ బుఖారి, కితాబుల్ ఈదైన్, బాబ్ తక్వీర్...హదీస్ 971)

వండుగ నమాజ్ లో కూడ చిన్న పిల్లల తల్లులకు ఇక్కడ ఒక ప్రత్యేకమైన ఏర్పాట్లు చేయడమైనది. అక్కడ కూడ నమాజ్ సల్పుటకు అవకాశం లేనిచో ఒక ప్రక్కకు కూర్చొని ప్రసంగమును ఆలకించవలెను. ఈ రోజు జుమఅ నమాజ్ కు అధిక సంఖ్యలో వచ్చారు కావున పురుషులు తప్పకుండా జుమఅ నమాజ్ లు సల్వలెనని శ్రద్ధ కల్పిస్తున్నాను,

మరల ఆం హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఒక రమజాన్ నుండి మరొక రమజాన్ వరకు జరిగిన తప్పులు క్షమించబడు విషయంను గూర్చి ఈ విధముగా తెల్పిరి: అల్లాహ్ తాలా ఒక రమజాన్ నుండి మరొక రమజాన్ మధ్యలో జరిగిన తప్పులను క్షమించును.

కాని గుర్తుంచుకోవలసిన విషయమేమనగా ఆం హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం పాపములను క్షమించు విషయమును ఒక క్రమ పద్ధతిలో వివరించిరి. ముందుగా నమాజ్, ఆ తరువాత జుమఅ, ఆ తరువాత రమజాన్. ఈ క్రమ పద్ధతి ద్వారా కేవలం రమజాన్ మాసంలో చేసిన ఆరాధనల వలనే పాపములు క్షమించబడుతాయనే ఆలోచనలను దూరం చేసుకోవాలని గ్రహించాలి. ఈ క్రమ పద్ధతి మనకు ప్రతి రోజు చేయు ఐదు పర్యాయముల నమాజ్ లుతో కూడిన ఏడు రోజుల నమాజ్ లు తన ఆశ్రయంలోకి తీసుకొని జుమఅలో చేర్చుతూ, జుమ శుభముల నుండి మనకు ప్రయోజనంను చేకూర్చును. అదే విధముగా సంవత్సరమంతయు సల్పు జుమఅ నమాజ్ లు రమజాన్ మాసంలో చేర్చుతూ రమజాన్ యొక్క శుభముల నుండి మనకు అనుగ్రహములను చేకూర్చును. ప్రతి రోజు సల్పు ఐదు పర్యాయపు నమాజ్ లు నీ దాసుడు ఎంతో భక్తి శ్రద్ధలతో నమాజ్ సల్పుచూ పెద్ద పెద్ద పాపముల నుండి దూరమున్నాడని అల్లాహ్ సన్నిధిలో అర్చి పెట్టుకొనును. అదే విధముగా ప్రతి జుమఅ నమాజ్ దేవుని సన్నిధిలో నీ ఈ దాసుడు ప్రతి రోజు ఐదు పర్యాయములు నమాజ్ సల్పుచూ పెద్ద పెద్ద పాపముల నుండి తనను తాను కాపాడుకొంటు, ఆం హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం తెల్పినట్లుగా జుమఅ సమయంలో ఒక క్షణం దుఆలను స్వీకరించు క్షణం వచ్చును, దాని నుండి ప్రయోజనం పొందుచూ తమ దుఆలను స్వీకరింప జేసుకొనుటకు నీ ముందు మోకరిల్లాడని విన్నవించుకొనును. ఆ తరువాత రమజాన్ మాసం కూడ దేవుని సన్నిధిలో ఓ అల్లాహ్ ! నీ ఈ దాసుడు రమజాన్ హక్కులను చెల్లించుతూ, పాపముల నుండి దూరముంటూ, నత్కార్యములు కొనసాగించుతూ రమజాన్ మాసంలో అడుగిడినాడు, కావున నీవు నీ కరుణా హస్తములో అతనిని క్షమించి, నరకపు అగ్ని జ్వాలల నుండి అతడికి విముక్తి కల్పించు ఈ దశముల నుండి అతనికి ప్రయోజనమును చేకూర్చుము.

అల్లాహ్ తాలా చాలా కరుణా గలవాడు, దయామయుడు కావున అతని స్వభావంను కురిపిస్తూ మానవులను తన దుప్పటిలోకి తీసుకొని వారిని పైతాన్ దాడుల నుండి కాపాడును. ఈ ఇలాంటి ఆలోచనలతో ప్రతి రోజు ఐదు పర్యాయముల నమాజ్ లు, జుమఅలు సల్పుచూ, రమజాన్ మాసపు ఆరాధనల హక్కులను నెరవేర్చుతూ దేవుని రక్షణ వలయంలోకి వచ్చి, రమజాన్ మాసము పవిత్ర వాతవరణం నుండి పాపనుడిగా రూపుదిద్దుకొని బయటకు వచ్చు వారు ఎంతటి అదృష్టవంతులు. ఈ పవిత్రత అట్టి మానవున్ని ఎల్లప్పుడు అల్లాహ్ తాలా ఆరాధనల హక్కులను చెల్లించునట్లుగా చేయును.

పవిత్ర ఖుర్ఆన్ పఠించుట వైపు రమజాన్ లో ప్రత్యేక శ్రద్ధ కలుగును. కనీసం ఒక్కొక్కసారి పవిత్ర ఖురాన్ పూర్తి చేయాలని చాలా మంది ప్రయత్నిస్తుంటారు. ఎందుకనగా ఇది సున్నత్. కాని రమజాన్ లో పవిత్ర ఖుర్ఆన్ పఠనము చేసినందున ఇక ముందు ప్రతి రోజు క్రమం తప్పకుండా కొంతయినా పవిత్ర ఖుర్ఆన్ చదవాలని మనకు శ్రద్ధ కలుగవలెను.

నమాజుల వివిధ సమయముల గురించి అల్లాహ్ తాలా సూచించి, దాని ప్రాముఖ్యత తెలిపినట్లే ఈ ఆదేశము కూడ ఇచ్చెను. **వల్ ఖుర్ఆనిల్ ఫజర్, ఇన్న ఖుర్ఆన్ ల్ ఫజ్రి కానా మష్ హాదా** (బనీ ఇస్రాఝీల్ :79). అనగా ఫజర్ సమయమున పవిత్ర ఖుర్ఆన్ పఠనమునకు కూడ ప్రాధాన్యత నివ్వము. ఫజర్ సమయమున ఖుర్ఆన్ చదువుట నిచ్చయముగా సాక్ష్యమివ్వబడును. పవిత్ర ఖుర్ఆన్ చదువుట కేవలం ప్రత్యేక రోజుల కొరకు మాత్రమే విధిగావించబడలేదు. నమాజులతో కలిపి దానిని ప్రస్తావించి దాని పఠన ప్రాముఖ్యతను పెంచెను.

పఠనముతో పాటు దానిని అర్థము చేసుకోవలసిన అవసరము గలదు. దాని అనువాదము చదువవలెను. తద్వారా అల్లాహ్ తాలా ఆదేశములు తెలియును. నేటి కాలములో ముస్లింలు అనబడు వారు కూడ దీనిని విస్మరించినందున క్రమం తప్పకుండా దీనిని పఠించవలసిన అవసరము మనపై

గలదు. “పవిత్ర ఖుర్ఆన్ ను గౌరవించిన వారు ఆకాశము నందు గౌరవము పొందుతారు” అని హజ్రత్ మసీహ్ మౌహూద్ అలైహి వసలాతు వస్సలాం తెల్పిరి.

(కిస్తీయే నూహ్ , రూహాని ఖజాయిన్ 19, పుట 13)

ఆకాశమునందు గౌరవము పొందాలని ఆశించనివారెవరున్నారు. కావున పవిత్ర ఖుర్ఆన్ పఠనములో క్రమము, దాని ఆదేశాలపై ఆచరించుట తప్పకుండా దాని అనుగ్రహమును చేకూర్చును.

అదే విధముగా మరల అల్లాహ్ తాలా ఈ విధముగా తెలుపెను, ఒకవేళ మీరు సాఫల్యమును పొందాలనుకున్నచో నా నామ స్మరణంలో లీనము కమ్ము. జుమ నమాజ్ తరువాత మీరు మీ కార్యములలో నిమగ్నమైనప్పుడు కూడ దైవ నామ స్మరణలో లీనము కావలెను. దాని ద్వారానే మీకు సాఫల్యము లభించును. కావున పవిత్ర ఖుర్ఆన్ పఠన ప్రాముఖ్యతను దృష్టి యందుంచుకొని పఠనంలో ఎలాంటి అలసత్వమునకు అవకాశ మివ్వకూడదు. అదే విధముగా రమజాన్ మాసంలో అలవాటు చేసుకున్న దైవ స్మరణను తరువాత కాలంలో కూడ కొనసాగించినప్పుడే దాని నుండి మనకు ప్రయోజనం లభించును. అదే విధముగా ఇతర సత్కార్యములు, ఇతర గుణగణాలు.

హజ్రత్ మసీహ్ మౌహూద్ అలైహి వసలాం బైఅత్ లో చేరు భాగ్యమును అల్లాహ్ తాలా మనకు కల్పించినందున అహ్మదీయులమైన మనము ఎంతో అదృష్టవంతులము. వారు అలైహి వసలాం మనకు అనేక సందర్భాలలో, అనేక పద్ధతులలో మనలను సంస్కరించిరి, మనకు సన్మార్గం చూపుతూ, మన దృష్టిని కేవలం అల్లాహ్ తాలా వైపు మరల్చుతూ , అల్లాహ్ తాలా ఆదేశాలను ఆచరించుటకు తగిన మార్గములను చూపిరి. వారు మన నుండి ఏమి ఆశిస్తున్నారు?. వారు పదే పదే మనకు ఈ విషయంలో శ్రద్ధ కల్పించిరి. నా బైతుల్ లో చేరిన మీరు ప్రార్థనల ద్వారా, గొప్ప ప్రవర్తనల ద్వారా కూడ సదా తమలో పవిత్ర మార్పులు కలిగించుకొనుము. ఒక చోట వారిట్లునిరి. “మానవుడు పవిత్ర మార్పు. సత్యము, వినప్రతతో అక్రమ మార్గములు, ఆశా ద్వారాములను మూసివేసి అల్లాహ్ తాలా ఆస్థానములో చేతులు చాపనిదే అల్లాహ్ తాలా సహాయ, సహకారము పొందుటకు అతడు అర్హత సాదించడు. కాని అతడు అల్లాహ్ తాలా ఆస్థానములో మోకరిల్లుచూ, అతనితో దుఆ చేసినప్పుడు అతడీ స్థితి కరుణ, దయను ఆకర్షించును. అల్లాహ్ తాలా ఆకాశము నుండి మానవుని హృదయ లోతును చూచును. ఎక్కడైనా ఎటువంటి అంధకారము లేదా అన్యాయరాధన లేదా దురచారములోని ఏదేని భాగం ఒక అణువంత యున్నను అతని దుఆలను, ప్రార్థనలను అతని ముఖముపై త్రిపిక్కుట్టును. అతని హృదయము అన్ని రకాల తుచ్చ కోరికలు, అంధకారము నుండి పవిత్రముగా యున్నదని చూచినచో అతని కొరకు కరుణమయ ద్వారములను తెరిచి, తన నీడలో తీసుకొని అతని సంరక్షణ బాధ్యతను స్వయముగా చేపట్టును.

(మల్బూజాత్ సంపుటి 5, పుట 396-397)

ఈ ప్రామాణికమును మనము ఎల్లప్పుడు స్థిరపర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించాలి. మన ఆరాధనలు కేవలం అల్లాహ్ తాలాకే ప్రత్యేకమై యుండాలి. రమజాన్ తరువాత కూడ మనము మన ఆరాధనలను కొనసాగించువారము కావలెను. ఫలితముగా మనము ఎల్లప్పుడు అల్లాహ్ రక్షణ వలయంలో ఉంటూ దేవుని అనుగ్రహములను పొందువారములు అవును గాకా!.

మరల వారు తమ బైఅత్ పఠనంలో చేరిన వారిని ఎలాంటి ప్రామాణికముపై వీక్షించదలచెనో తెల్పుచూ ఇట్లునిరి. “ ఈ పఠనంలో చేరి నాతో ఒక అనుబంధమును, శిష్యురికమును కల్గియున్న వారందరిని కోరునదేమనగా, సత్రప్వర్తన, సత్కార్యములలో, దైవ భీతిలో ఉన్నత శిఖరమును అధిరోహించవలెను. ఎలాంటి అరాచకమును, ఉపద్రవమును, చెడు నడవడికను దరికి రానివ్వకూడదు. వారు ఐదు పర్యాయపు నమాజ్ లను క్రమం తప్పకుండా సామూహికముగా సల్పువారు కావలెను. అబద్ధము ఆడరాదు, నోటితో గాని, ఇతరాత్ర విషయలతో గాని ఎవరిని బాధించకూడదు, వారు ఎలాంటి చెడు నడవడికకు బానిసలు కాకూడదు. ఎలాంటి అరాచకము, దుర్మార్గము, దౌర్జన్యము వంటి ఆలోచనలు కూడ వారి హృదయాలలో రానివ్వకూడదు.....అన్ని రకాల మనో వాంచల నుండి, దుశ్చర్యల నుండి పూర్తిగా దూరముండవలెను. కేవలం దేవుని పవిత్ర హృదయము, ఎలాంటి కీడు తలపెట్టని వారుగా సున్నిత, మృదు స్వభావం గలవారుగా మారవలెను. ”

(మజ్ముఅ ఇష్తిఆరాత్ సంపుటి 3, పుట 46-47)

మరల వారిట్లు తెల్పిరి: “ప్రతి చెడు ఎదుర్కొననది కాదు. అందుకే అధిక సమయాలలో క్షమించు గుణమును అలవర్చుకొనుము. సహనం, ఓర్పుతో వ్యవహరించుము”.

(మజ్ముఅ ఇష్తిఆరాత్ సంపుటి 3, పుట 48)

ఈ గుణాలను, ఈ అలవాట్లను అలవర్చుకొనుమని ఆదేశించడమైనది. గొడవలు, తగాదల నుండి దూరముండుటకు కేవలం రమజాన్ మాసంలోనే **ఇన్ని సాయిమున్** అనగా నేను ఉపవాస వ్రతమును పాటిస్తున్నాను అని తెల్పుకోకుండా రమజాన్ మాసపు శిక్షణ నుండి ప్రయోజనం పొందుతూ

తమ జీవితంలో శాశ్వత పరమైన ఉన్నత లక్షణాలను అలవర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించవలెను.

వారు మరొక చోట ఈ విషయమును తెల్పుచూ ఇట్లనిరి: “ మీ హృదయాలు మోసకారితనం నుండి పరిశుభ్రము కావలెను, మీ చేతులు దౌర్జన్యము చేయకూడదు, మీ కన్నులు అశ్రీలతల నుండి పవిత్రమైనవిగా యుండవలెను. మీ హృదయంలో కేవలం సత్యము, సేవా దృక్పథం తప్ప మరేమీ ఉండకూడదు. ”

(మజ్ముఅ ఇష్టిఆరాత్ సంపుటి 3, పుట 46-47)

(సన్మార్గముపై నడుచువారు, మానవ సేవకు ప్రాధాన్యత నిచ్చువారు, తమ కన్నులను అన్ని రకాల చెడు చూపుల నుండి కాపాడుకొను వారు కావలెను.)

మరల వారిట్లు తెల్పిరి: “ఒకవేళ నేను చెప్పినట్లు మరియు అల్లాహ్ తాలా మిమ్ములను కోరుకున్నట్లుగా మీరు నడుచుకున్నచో దేవుడు మీ స్వంతమే అగునని నిశ్చయముగా తెలుసుకో, మీరు పడుకున్నచో అతడు మీ కోసం మేలుకొనును, మీరు మీ శత్రువులను గుర్తించకున్నను, అతడు మీ శత్రువులను గుర్తించును. వారి ఆగడాలను అరికట్టును. ”

(కిస్తియే నూహ్, రూహాని ఖజాయిన్, సంపుటి 19, పుట 22)

ఈ విషయాలన్ని మనము ఎల్లప్పుడు మన ముందు ఉంచుకోవలెను. ఈ విషయాన్ని వారు పదే పదే మనకు తెల్పిరి. ఒకవేళ మీరు ఈ విషయాలను పట్టించుకొననిచో మీరు చేసిన బైఅత్ వలన ఎలాంటి ప్రయోజనం కలుగదు. వారు ఎంతో ఆవేధనతో మనకు ఒక ప్రణాళికను అందించిరి. అందులో నుండి కూడ నేను కొన్ని విషయాలను మీ ముందు ప్రస్తావిస్తాను. మనము ఎంత వరకు ఆ ప్రణాళికకు అనుగుణముగా నడుచుకుంటున్నామో మనలను మనమే పరిశీలించుకోవలసిన అవసరం గలదు.

వారిట్లు తెల్పిరి: “ మీ అంతర్గతము, బహిర్గతము ఒకటి కానంత వరకు మీరు అతని సన్నిధిలో స్వీకరించబడరు, పెద్ద వారులుగా నిలుస్తూ చిన్నవారిపై ప్రేమను చూపుము, హేళన చేయకుము. జ్ఞానుడవై అజ్ఞానులకు బోధించుము, విజ్ఞానంను ప్రదర్శించుము, వారిని అవమాన పర్చకుము. ధనవంతుడవై పేదవారికి చేయుతనివ్వా, వారిపై గర్వమును ప్రదర్శించుము, వినాశనపు మార్గాల నుండి భయపడుము, దేవునికి భయపడుము, దైవభీతిని ఏర్పర్చుకొనుము, మానవులను పూజించుము, నీ దేవుని వైపు నీ దృష్టిని మరల్చుము, ప్రపంచము నుండి మనస్సును మరలించుము, అతని కోసమే జీవించుము, అతని కోసమే అన్ని రకాల చెడులను, పాపములను అనహించుకొనుము, ఎందుకనగా అతడు పవిత్రుడు. నీవు దైవభీతితోనే రాత్రి గడిపినట్లు ప్రతి ఉదయం సాక్ష్యమివ్వవలెను. రోజంతయు నీవు భయపడుచూ గడిపావని ప్రతి సాయంత్రము సాక్ష్యమివ్వవలెను. ప్రపంచపు శాపనార్థాలకు భయపడకుము, అవి అలుముకున్న ప్రోగ వలె మాయమవును. అవి దినమును రాత్రిగా మార్చలేవు. అందుకే నీవు కేవలం దేవుని శాపనార్థములకు భయపడుము. అవి ఆకాశం నుండి వచ్చును, అవి పడిన వారి ఇరులోకములు నాశనమగును. నీవు నామ మాత్రపు ప్రదర్శనలతో నిన్నునీవు కాపాడుకోలేవు. ఎందుకనగా నీ దేవుడు మానవుల అంతరంగికమును కూడ తెలుసుకొనువాడు. నీవు అతనిని మోసం చేయగలవా?. అందుకే నిన్ను నీవు సరి దిద్దుకొనుము, పవిత్రతను అలవర్చుకొనుము, స్వచ్ఛముగా తయారు కమ్ము. ఒకవేళ నీలో ఏ కొంచం చీకటి మిగిలి ఉన్నా కూడ అది మీ వెలుగును పూర్తిగా దూరం చేయును. ఒకవేళ మీ ఏ భాగంలోనైన గర్వము, ప్రదర్శనకారి, స్వార్థం, నిర్లక్ష్యం ఉన్నచో మీరు స్వీకరించ బడుటకు అర్హులు కారు, నీవు ఆచారించే కొన్ని విషయాల వలన నేను చేయవలసిన పనులన్ని చేశానని నిన్ను నీవు మోసం చేసుకునే వాడివి కాకుము. ఎందుకనగా మీ ఉనికి మొత్తములో మార్పు రావలెనని అల్లాహ్ ఆశిస్తున్నాడు. అతడు మీ నుండి ఒక మరణంను కోరుకుంటున్నాడు, దాని తరువాత మీకు ఒక నూతనమైన జీవితమును ప్రసాధించును. మీరు త్వరగా పరస్పరం సయోధ్యతను కుదుర్చుకొనుము. మీ సోదరుల తప్పులను క్షమించుము. తమ సోదరులతో సయోధ్యతను కుదుర్చుకొనుటకు సిద్ధముగా లేని వారు ఆరాచకులు. వారు కోసీవేయబడుదురు, ఎందుకనగా వారు భేదభావాలను సృష్టిస్తున్నారు. నీవు నీ మనోవాంచలను పూర్తిగా అంతమొందించుకొనుము. పరస్పర ద్వేషములను వీడుము. నిజాయితీపై నిలుస్తూ పొరపాటు జరిగిన వాడి వలె వ్యవహరించుము, ఫలితముగా నీవు క్షమించబడుదువు. ఆత్మ వంచనను వీడుము, ఎందుకనగా నీవు పిలుబడు ద్వారము నుండి లావు గల వ్యక్తులు ప్రవేశించలేరు. దేవుని నోటి నుండి వెలువడిన వాటిని నేను తెల్పిన కూడ పట్టించుకొని వ్యక్తిని మించిన దురదృష్టవంతుడు మరొకరుండురా?. పరలోకములో దేవుని ప్రీతిని నీవు పొందగోరినచో నీవు ఒకే తల్లికి పుట్టిన ఇద్దరు కుమారుల వలె వ్యవహరించుము. మీలో మీ సోదరుని తప్పులను అధికముగా క్షమించువాడే మీలో గౌరవనీయుడు. మొండి వైఖరి ప్రదర్శించువాడు, క్షమించని వాడు దుర్మార్గుడు. అలాంటి వారికి నాతో ఎలాంటి సంబంధము లేదు.” మరల వారిట్లు తెల్పిరి: “ చెడ్డ వాడు దేవుని ప్రీతిని పొందలేడు, గర్వితుడు అతని ప్రీతిని పొందలేడు, దౌర్జన్యము అతని ప్రీతిని పొందలేడు, మోసగాడు అతని ప్రీతిని పొందలేడు, అతని నామము పట్ల

పౌరుషం చూపని ప్రతి ఒక్కరు అతని ప్రీతిని పొందలేరు.

ప్రతి అపవిత్ర కన్ను అతనిని చూడలేదు, ప్రతి అపవిత్ర హృదయము అతనిని గుర్తెరుగదు, అతని కోసం అగ్నికి ఆహుతి అయ్యేవారు అగ్ని నుండి కాపాడబడుదురు, అతని కోసం రోదించు వారు, తప్పక ఆనందం పొందెదరు. అతని కోసం ప్రపంచమును వీడు వారికి అది తప్పక లభించును. నీవు సహృదయముతో, స్వచ్ఛతతో, ఉత్సాహ భరితముగా అతని వైపు అడుగుడుతూ అతనికి మిత్రువుడి కమ్ము. ఫలితముగా అతడు కూడ నీ మిత్రుడు కాగలడు. నీవు నీ సఉధ్యోగులపై, నీ భార్యలపై, నీ పేద సోదరులపై దయను చూపుము. ఫలితముగా నీవు ఆకాశంపై కరుణించ బడుదువు. నీవు నిజముగా అతని వాడవై పొమ్ము, అతడు కూడ నీ వాడగును. ఆకాశ అధికారి అనుమతి లేనిదే ఏ కష్టము కూడ నేలపైకి రాదు. ఆకాశం నుండా అతని కరుణ రానిదే ఏ కష్టము కూడ దూరము కాదు. కావున నీవు కొమ్మును కాకుండా మొదలును పట్టుకోవడం లోనే నీ వివేకం గలదు. మీకు నేను బోధించే విలువైన బోధన ఏమనగా, మీరు పవిత్ర ఖుర్ఆన్ను వియోగుల వలె వదిలి వేయకుము, అందులోనే మీ జీవితం గలదు. పవిత్ర ఖుర్ఆన్ను గౌరవించిన వారే ఆకాశంపై గౌరవించబడుదురు. ప్రతి హదీస్పై, ప్రతి సంభాషణపై పవిత్ర ఖుర్ఆన్కు ఆధిక్యతనిచ్చు వారికే పరలోకములో ఆధిక్యత లభించును. మానవజాతి కొరకు భూమండలంపై మరే గ్రంథము లేదు, కాని పవిత్ర ఖుర్ఆన్ ఒక్కటే. ఆదామ్ సంతానం కోసం నేడు ఏ సందేశహారుడు, పైరవి చేయువాడు లేడు, కాని హజ్రత్ ముహమ్మద్ సల్లల్లాము అలైహి వసల్లం ఒక్కరే. కావున నీవు ఆ వైభవోపేతమైన ప్రవక్త పట్ల స్వచ్ఛమైన ప్రేమను పెంచుకొనుము. అతనిపై మరొకరికి ఏ విధముగా కూడ ప్రాధాన్యత నివ్వకుము. ఫలితముగా నీవు ఆకాశంపై మోక్షపరుడిగా గుర్తించబడుదువు. మోక్షమునునది మరణించిన తరువాత బహిర్గతమవునది కాదు. వాస్తవమైన మోక్షము ఈ ప్రపంచములోనే ఉండగానే దాని వెలుగును బహిర్గత పర్చును. మోక్షపరుడు ఎవరు?. దేవుడు వాస్తవముగా ఉన్నాడని, హజ్రత్ ముహమ్మద్ సల్లల్లాము అలైహి వసల్లం అతనికి మరియు నమస్త మానవజాతికి ఒక సంగమ పురుషుడని విశ్వసించడమే. ఆకాశం క్రింద అతని స్థాయి గల మరొక సందేశహారుడు లేడు, పవిత్ర ఖుర్ఆన్ వంటి ఖ్యాతి గాంచిన మరొక గ్రంథము లేదు. దేవుడు ఎవరి కోసం శాశ్వత జీవితంను కోరుకోలేదు కాని ఈ వైభవోపేతుడైన ప్రవక్త యొక్క శాశ్వత జీవితంను. ”

(కిస్తియే నూహ్, రూహాని ఖజాయిన్ సంపుటి 19, పుట 12-14)

ఈ విషయాలన్ని తెల్పిన తరువాత వారు మరల ఇట్లు హెచ్చరించిరి, “ ఈ విషయాలన్ని తెల్పిన తరువాత నేను మరల మీకు తెల్పుచున్నాను, వేము భాష్యాముగా బైఅత్ చేశామని భావించకుము. భాష్యాము ఏ ప్రయోజనము చేకూర్చలేదు. అల్లాహ్ తాలా హృదయాలను చూసును.”

(కిస్తియే నూహ్, రూహాని ఖజాయిన్ సంపుటి 19, పుట 18)

అల్లాహ్ తాలా అతని ప్రవక్త చెప్పిన మాటలు, హజ్రత్ మసీహ్ మౌవూద్ అలైహివస్సలాం సవివరంగా తెలాపిన విషయములను సదా మనము గుర్తుంచు కొంటూ తమ జీవితమును గడుపుటకు ప్రయత్నిస్తామని మనలోని ప్రతి ఒక్కరు ప్రతిజ్ఞ చేయుచు రమజాన్ నకు వీడ్కోలు పలుకవలెను. మనము ఇట్లు చేసినప్పుడే మనము రమజాన్ ను అల్లాహ్ తాలా అలని ప్రవక్త ఆదేశము ప్రకారము గడుపుటకు ప్రయత్నించినామని అనవచ్చును. అల్లాహ్ తాలా ఇందుకు మనందరిని అనుగ్రహించుగాక!

సమాజీల తరువాత నేను రెండు పరోక్ష జనాజ సమాజీలను చదువించెదను. మొదటి జనాజ శ్రీమతి ముష్తాక్ జుహార భర్త శ్రీ చౌద్రి జహూర్ అహ్మద్ బాజ్వా గారు ఆఫ్ రబ్బా గారిది, వీరు జూన్ 12 వతేది రాత్రి 8 గంటల 45 ని||లకు 91 సంవత్సరాల వయస్సులో పరమపదించిరి. ఇన్నాలిల్లాహి వ ఇన్నా ఇలైహి రాజిహూన్. వారి తండ్రి గారి పేరు చౌడరి ఇనాయతుల్లాహ్. వీరు 14 సంవత్సరాల వయస్సులోనే హజ్రత్ ఖలీఫతుల్ మసీహుస్సాని రజియల్లాహు అలనుహు గారి హస్తములపై బైఅత్ చేసిరి. వీరి వివాహం 1944వ సంవత్సరములో గౌ|| చౌద్రి జహూర్ అహ్మద్ బాజ్వా జీవిత అంకితుల గారితో హజ్రత్ మౌలానా గులాం రసూల్ రాజీకి గారు జరిపించిరి. ఆ సమయంలో వారు చాలా పెద్ద ప్రసంగమునే ఇచ్చిరి. అందులో వారు అల్లాహ్ తాలా యొక్క కొన్ని అనుగ్రహములను గూర్చి వివరించిరి. మొత్తానికి ఇదొక పెద్ద ప్రసంగము. కాని వారి వివాహం వలన వారి కుటుంబములో అహ్మదియ్యత్ వ్యాపించినది. అల్లాహ్ తాలా వీరికి ముగ్గురు కుమారులను, ఇద్దరు కుమార్తెలను అనుగ్రహించెను.

చౌద్రి జహూర్ అహ్మద్ బాజ్వాగారు ఇంగ్లాండ్ లో ముఖ్లిఫ్ ముగా కూడ సేవలందించిరి. 1955లో తిరిగి రబ్బా వెళ్లిరి. ఆ తరువాత నాయిబ్ నాజిర్ ఇస్లాహ్ వ ఇర్వాద్ గా, నాజిర్ జిరఅత్ గా, నాజిర్ ఉమూరే ఆమాగా సేవలందించిరి. చాలా కాలం వరకు వీరు మూడవ ఖలీఫ గారి ప్రైవేట్ సేక్రటరీగా కూడ బాధ్యతలు చేపట్టిరి. ఆ తరువాత నాజిర్ తాలిముల్ ఖుర్ఆన్ గా కూడ సేవలందించిరి. అంతేగాకా వారు మారి మరణం వరకు సదర్ సదరంజుమన్ అహ్మదియ్యగా బాధ్యతలు చేపట్టిరి. గౌ|| ముష్తాఖ్ జోహార గారు తన జీవిత అంకిత భర్తతో ఎంతో ఆదర్శ ప్రాయముగా జీవితమును కొనసాగించిరి. ఒక జీవిత అంకితుడికి భారమగు ఏ కోరిక కూడ వారు కోరలేదు. 1944లో

వారి వివాహం జరిగినది. 1945వ సంవత్సరమున వారికి ఒక కుమారుడు జన్మించెను. వారి కుమారుడు ఒక నెల బాలుడిగా ఉన్న రోజులలోనే బాజ్వా గారిని లండన్ కు ముఖ్యంగా పంపించడం జరిగినది. భారతదేశము, పాకిస్తాన్ రెండు విడుదలవుచున్న సమయంలో కూడ వారు లండన్ లోనే ఉండిరి. ఆ సమయంలో వారి శ్రీమతికి కొన్ని కష్టాలు ఎదురైనాయి, ఆ తరువాత 1951 నుండి 1955 వరకు బాజ్వా గారి శ్రీమతి బాజ్వా గారితో ఇక్కడ లండన్ లోనే ఉండిరి. ఆ సమయంలో ఇక్కడి ముఖ్యమంత్రికి ఎలాంటి సౌకర్యాలు ఉండేవి కావు. జమాఅత్ ఆర్థిక పరిస్థితి కూడ చాలా దయనీయముగా ఉండేది. చాలా కష్టముగా వారి జీవితం గడిచినది. అయినా కూడ వారు ఏనాడు ఎలాంటి పిర్యాదులు చేయలేదు. పైగా ఎంతో ప్రశాంతముగా జీవితంను గడిపిరి. తరువాత కాలంలో వారు రబ్బాలోని జమాఅత్ గృహాలలో ఉండేవారు, ఆ తరువాత దారుస్సమద్ ఉత్తరాన వారొక స్వంత ఇల్లును నిర్మించుకొని, అక్కడే ఉండసాగిరి. ఎందుకనగా వారు భూస్వాములు. కావున వారి వ్యవసాయమును చూసుకొనుటకు, లేదా వారి గ్రామానికి చెందిన విద్యార్థులు రబ్బాలో చదువుకోవడానికి వచ్చేవారు. బంధు మిత్రులతో పాటు ఇతరులు కూడ వారి గృహములోనే ఉండేవారు. వారి గృహము పెద్దది కాకున్నను, ప్రతి రోజు వారి గృహములో 15 నుండి 20 మంది వరకు ఉండేవారు. వారికి అతిథి మర్యాదలు కూడ వారు ఎంతో ఘనంగా చేసేవారు. వారి కుమారుడు ఇలా వ్రాసెను. ప్రతి రోజు తహజ్జుద్ నమాజ్ తో వారు దినచర్యను ప్రారంభించేవారు. ఫజర్ నమాజ్ తరువాత ప్రతి రోజు గట్టిగా పవిత్ర ఖుర్ఆన్ పఠనము చేసేవారు. ఆ తరువాత వారి వద్ద ఉన్న గేదల నుండి పాలు తీయించేవారు, వారి వీధిలో ఉన్న పేద వారందరు వారి వద్దకు మజ్జిగ తీసుకువెళ్ళడం కోసం వచ్చేవారు. వారిది ఒక పెద్ద వరస ఉండేది. వారందరికి మజ్జిగ ఇచ్చేవారు, ఆ తరువాత వారు గృహ కార్యములు చక్కబెట్టేవారు, ఆ తరువాత వారు సామాజిక సేవ కోసం సమయం వెచ్చించే వారు, మరల ఇలా వ్రాసిరి: పవిత్ర ఖుర్ఆన్ తో వారికి చాలా ప్రేమ ఉండేది. హజ్రత్ సయ్యదా మరం సిద్ద్ఖ్ సాహేబా భర్త హజ్రత్ ఖలీఫతుల్ మసీహుస్సాని (ర) గారి వద్ద ఖుర్ఆన్ మజీద్, అనువాదము నేర్చుకొనిరి. ప్రతి ఒక్కరితో ఎంతో ఆప్యాయతతో వ్యవహరించేవారు. అతిథి మర్యాదల గూర్చి నేను ఇప్పుడే తెలుపాను. వారు లండన్ లో ఉన్న కాలంలో అతిథి మర్యాదల కోసం ఎలాంటి ఫండ్ ఉండేది కాదు, అలాంటి సమయంలో వారే అతిథి మర్యాదలు చేసేవారు. ఆ తరువాత వారు బేకింగ్ నేర్చుకొని వచ్చి ప్రతి అతిథికి బేకింగ్ చేసి వడ్డించేవారు. ఇతరాత్ర వస్తువులను కూడ వారికి అందించేవారు.

హసీబ్ ముహమ్మద్ గారు నాయబ్ నాజర్ ఇస్లామ్ వ ఇర్వాద్ ఇలా వ్రాసిరి: వీరు చౌద్రి జహూర్ అహ్మద్ బాజ్వా గారి జీవిత చరిత్ర వ్రాయుచుండిరి. ఈ క్రమంలో నేను పదే పదే వారిని కలసి వారి భర్త సేవలను గూర్చి తెలుసుకునే వాడిని. వీరు భూసామ్య కుటుంబము నుండి వచ్చినను ఒక జీవిత అంకితున్ని వివాహం చేసుకొని ఎంతో సాధారణమైన జీవితంను గడిపిరి. వారి తండ్రి గారి గృహములో అనేక మంది సేవకులు ఉండేవారు, కాని వివాహం తరువాత వారే స్వయముగా అన్ని పనులు చేసుకునేవారు. లండన్ లో నివాసం ఉన్న రోజులను గుర్తు చేసుకుంటు వారు ఇలా తెల్పిరి: చాలా కష్టముగా జీవితం గడిచేది. తీవ్ర చలికాలంలో చాలా ఇబ్బంది పడేవారము. గదిని వేడి చేసుకొనుటకు హీటర్లు ఉండేవి కావు, బొగ్గులు కూడ దొరకేవి కావు. బడ్జెట్ లోనే ఉంటూ జీవితం గడపాలని ఆదేశించినందున అలాగే జీవితం గడిపేవారము. చలి అధికముగా ఉండేది. వణుకుడు పుట్టేది, వంటలు చేసిన తరువాత ఉన్న నిప్పులతో కొద్ది సేపు చలి కాసే వారము. చౌద్రి గారు కూడ నిబంధనలను ఖచ్చితముగా పాటించేవారు. ఇక్కడ ఎంతో సాధారణ జీవితంను వారు గడిపిరి. మరల వారు ఇలా వ్రాసిరి: 1955లో వారిని లండన్ నుండి రబ్బాకు పిలిచిన సమయంలో చౌద్రి గారి శ్రీమతి చాలా అనారోగ్యమునకు గురి అయినది. డాక్టర్లు వారిని బెడ్ రెస్ట్ తీసుకొమ్మని సూచించిరి. కాని వెంటనే రమ్మని ఆదేశించినందున చౌద్రి గారు ప్రయాణం కోసం అన్ని సిద్ధం చేసుకోసాగిరి. కాని ఇక్కడి ప్రజలు వారితో మీ శ్రీమతి ఆరోగ్యం సరిగా లేనందున హజ్రత్ ఖలీఫతుల్ మసీహుస్సాని (ర) గారిని కొంత సమయమును అడిగి చూడండి అని సలహా లిచ్చిరి. కాని వారు మాత్రం రమ్మని ఆదేశించినందున తప్పకుండా వెళ్ళాలి అని వారికి సమాధానం ఇచ్చిరి. వారి శ్రీమతి కూడ ఈ విషయంలో ఎలాంటి వాదనలు చేయలేదు. ఆ కాలంలో ప్రయాణం కూడ సులువుగా ఉండేది కాదు, వారు అంతగా అనారోగ్యముతో ఉన్నను వారి భర్తతో పాటు ప్రయాణం చేయుటకు సిద్ధపడిరి. అల్లాహ్ తాలా వీరి స్థాయిని పెంచును గాకా!, వారిని మన్నించు గాకా!, వారి సంతానానికి కూడ వారి సత్కార్యములను అలవర్చుకొను భాగ్యమును ప్రసాదించును గాకా! (ఆమీన్)

రెండవ జనాజ నమాజ్ అబ్దుహు బకర్ గారిది. వీరు మిసర్ కు చెందిన వారు, జూన్ 12న వీరు హృదయ చలనం ఆగిపోవడం వలన 41 సంవత్సరాల వయస్సులో పరమపదించిరి. ఇన్నా లిల్లాహి వ ఇన్నా ఇలైహి రాజీఫూన్. డాక్టర్ హాతీమ్ హమ్మి షాఫి గారు మిసర్ జమాఅత్ అధ్యక్షులు ఇలా వ్రాసిరి. దివంగతులు 2011లో బైఅత్ చేసిరి. అరబి మరియు ధార్మిక శాస్త్రమును బోధించేవారు. కాని వారు ఆ పనిని విడిచిపెట్టి జమాఅత్ సేవ

చేయుటకు తమను తాము అంకితము చేసుకొనిరి. వీరు దక్షణ మిసర్ లో అతి వెనుకబడిన, అజ్ఞాన సమాజంలో నుండి వచ్చిన వారు. అయినా కూడ వారు ఎంతో నయోధ్యతను కుదుర్చుకొను వారు, విధ్వేశమును వ్యతిరేకించువారు. బైఅత్ చేయుటకు ముందు చదివిన ఉలమాల పుస్తకాలతో వారిలో బహుశా మన ధర్మమే ఇలాంటి తప్పుడు బోధనలను చేయుచున్నది కావచ్చునని ఆలోచించేవారు. అనగా నమాజ్ బిల్లాహ్ ఇస్లాం తప్పుడు బోధనలను బోధిస్తున్నదని ఆలోచించేవారు. మౌల్వీల సంభాషణలు విన్న తరువాత వారిలో ఈ ఆలోచనలు కల్గినవి. ప్రత్యేకించి మసీహ్ జీవించి ఉన్నాడని, శిలువపై నుండి ప్రాణాలతో లేచి ఆకాశంపైకి వెళ్ళాడను వంటి అంశాలతో చాలా ఆశ్చర్యమునకు గురి అయ్యేవారు. చివరికి ఒక క్రైస్తవుడు మసీహ్ జీవించి యున్నాడనే నమ్మకం కల్గుటకు, వారిలో ఇతర మానవులలో లేనటువంటి ఎన్నో విశిష్టతలు ఉన్నాయి, వాటిని గూర్చి తెలుసుకొనుటకు వారి కార్యక్రమాలను చూడడానికి కొన్ని చానేల్స్ పేర్లను కూడ వారికి ఇవ్వడం జరిగినది. ఆ క్రమములోనే వారికి ఎం.టి.ఏ చానల్ కూడ కనిపించినది. ఈ విధముగా వారికి అల్లాహ్ తాలా మార్గదర్శనము చేసెను. దివంగతులు వారి బైఅత్ చేయు సంఘటణను గూర్చి తెల్పుచూ ఒక వాక్యను ఇలా తెల్పిరి. నేను ఒక కార్యక్రమములో ముస్తఫా సాబిత్ గారిని చూసాను. వారు ఆ కార్యక్రమములో హజ్రత్ మసీహ్ అలైహిస్సలాం శిలువపై మరణించలేదు, కేవలం స్వహా కోలిపోయారు. ఆ తరువాత వారు తూర్పు దిశలో గల దేశాలకు వలస వెళ్ళిరి. అక్కడే వారు సహజమైన మరణంను పొందిరి అని తెల్పుచుండిరి. నేను ఆ కార్యక్రమమును చూసినప్పుడు గోడకు అనుకొని కూర్చుంటిని, కాని వారి నోటి నుండి ఈ విషయము వినగానే నిలకడగా కూర్చుంటిని. ఎంతో శ్రద్ధతో వారి సంభాషణను వింటిని. ఇది అల్ హావారుల్ ముభాషిర్ కార్యక్రమము. సత్యము నాపై పూర్తిగా బహిర్గతమైనప్పుడు నేను ఉత్సాహంతో ఎంతో గట్టిగా అల్లాహ్ అక్కర్ అని నినాదించాను. సత్యము బహిర్గతమైనదనే ఉత్సాహంలో నేను ఎగిరి ఎగిరి పడుచుంటిని. అదే సమయంలో కార్యక్రమములో భాగంగా ఓదా గారు ఇప్పుడు మనం హజ్రత్ ఇమాం మహ్మి మరియు మసీహ్ మౌహద్ అలైహిస్సలాం గారి అరబి పద్యంను విందామని పద్యమును ప్రసారం చేసిరి. అప్పుడు ఇన్ని మినల్లాహిల్ అజీజిల్ అక్కర్ అని పద్యం ప్రసారం కావడం మొదలైనది. అనగా నేను నిశ్చయముగా అల్లాహ్ నుండి వచ్చినవాడనే, అతడు ఆధిక్యం, అందరి కన్న గొప్పవాడు. ఆ పద్యంతో పాటు హజ్రత్ మసీహ్ మౌహద్ అలైహిస్సలాం గారి ఘోటోను కూడ చూపించసాగిరి. అందుకు నేను వెంటనే ఆ కార్యక్రమమును నిలిపివేసి ఘోటోను క్షుణ్ణముగా పరిశీలించసాగితిని. ఆ తరువాత వారిట్లు తెల్పిరి: ఈ రూపమును నేను కొన్ని రోజులు క్రింద స్వప్నములో చంద్రునిలో చూసిన రూపమే కదా! అని ఆశ్చర్యపోయితిని. ఆ క్షణం ఎంతో అద్భుతముగా అనిపించినది. నా ఆనందమునకు అవదులు లేకుండా పోయాయి. ఆ తరువాత నేను క్రమం తప్పకుండా మరో మూడు రోజులు ఆ కార్యక్రమమును చూసాను. ఆ మూడు రోజులలోనే మసీహ్ మరణం, శిలువ నుండి మోక్షము పొందడం, వలస వెల్లడం వంటి అంశాల వాస్తవమును గ్రహించాను. దివంగతుడు బైఅత్ చేసిన పిదప వారి యాజమాన్యం వారిని పని నుండి తొలగించినది. గ్రామస్థులు, బంధు మిత్రువులు, పరిచయస్థు లందరు వారిని ఇబ్బందులకు గురి చేసిరి. అయినా కూడ వారు సత్యము వీడలేదు. పైగా ప్రతి రోజు వారు తమ విశ్వాసంలో వృద్ధి చెందుతూనే వెళ్ళిరి. తమ విశ్వాసంలో స్థిరత్వంను ఏర్పర్చుకొనిరి. 4 సంవత్సరాల క్రితం వారు పని చేయుచున్న పాఠశాల యాజమాన్యం వారిని తొలగించగా వారు తమ జీవితంను జమాఅత్ సేవకు అంకితం చేసుకొనిరి. ఎంతో సున్నిత మనస్తత్వం, మృదు స్వభావం గలవారు, ఎన్నో ఉన్నత లక్షణాలు గలవారు, సత్యవంతులు, ఎంతో విధేయతను కనబర్చేవారు. అక్కడ వారు నూతన అహ్మదియులకు ఇంచార్జ్ గా వ్యవహరించసాగిరి. అల్లాహ్ తాలా వారికి సహనం, ఓర్పు, ఇతరులను ఆకట్టుకొను విధముగా సంభాషించు నేర్పును ఇచ్చెను. అల్లాహ్ తాలా ఆదేశాలను పాటించుటలో నిమగ్నమయ్యేవారు. ఖిలాఫత్ పట్ల కూడ వారికి అమితమైన అభిమానం ఉండేది. 5 సంవత్సరాల క్రితం వారొక అహ్మది మహిళను వివాహ మాడిరి. వారి మరణం తరువాత వారి భార్యతో పాటు నాలుగు సంవత్సరాల కుమార్తె జైనబ్ ను, రెండు సంవత్సరాల కుమారుడు ముహమ్మద్ ను తన జ్ఞాపకంగా విడిచి వెళ్ళిరి. అల్లాహ్ తాలా దయ వలన వారి కుమారుడు వఖ్షేనౌ తహారీఖ్ లో నమోదు చేయబడినాడు. అల్లాహ్ తాలా దివంగతుడుని తన కరుణ, కృపతో సత్కరించు గాకా!, వారి స్థాయిని పెంచు గాకా!, వారి భార్య, పిల్లల సంరక్షణను తానే చేపట్టుగాకా, వారికి కూడ వారి సత్కార్యములను కొనసాగించు భాగ్యమును నొసంగు గాకా!. (ఆమీన్).